

УДК 341.64(5):343.148(008.01)

Н.І. Клименко, доктор юридичних наук,
професор, професор юридичного факультету
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка

АЗІАТСЬКА МЕРЕЖА СУДОВИХ ЕКСПЕРТНИХ УСТАНОВ (ASIAN FORENSIC SCIENCES NET WORK — AFSN)

Розглянуто питання щодо створення та функціонування Азіатської мережі судових експертних установ.

Ключові слова: Азіатська мережа судових експертних установ, експертна діяльність, правове регулювання, експертний висновок.

Рассмотрены вопросы создания и функционирования Азиатской сети судебных экспертных организаций.

The Article provides an overview of the problems of establishing the judicial forensic institutions of the Asian system.

Однією зі стійких тенденцій сучасності є розширення участі судово-експертних установ у міжнародному співробітництві, підвищення їх ролі у розвитку теорії та практики криміналістики і судової експертизи. Ефективному розвитку інтеграційного процесу у галузі судової експертизи судово-експертних установ держав різних регіонів світу сприяє не лише накопичений досвід нормативно-правового регулювання судово-експертної діяльності, а й реалізація перспективних підходів до виникнення нових видів судових експертиз.

Нині у світі функціонує п'ять систем, що об'єднують (за різними принципами) наукові резерви судово-експертних установ різних держав: європейська, південно-африканська, судово-екологічна, трасологічна й азіатська.

Азіатська судово-експертна мережа (AFSN) (далі — Мережа) існує з 2008 року [1]. Її створенню передували досвід попередніх регіональних контактів.

З 2000 року в Сінгапурі почалося щорічне видання регіонального бюлетеня «Drug Net Asia» (за змістом: «Наркотики в азіатській мережі») з публікаціями результатів діяльності судово-експертних лабораторій, у яких досліджували наркотичні речовини. У 2006 році у Сінгапурі відбулися регіональний симпозиум з питань генної ідентифікації та навчальний семінар з питань популярної генетичної статистики. У 2007 році було створено регіональну робочу групу з питань судово-генетичної ідентифікації для узагальнення досвіду дослідження жертв цунамі 2004 року. Цього ж року на регіональному семінарі з дослідження прекурсорів і наркотиків Барбара Ремберг (Управління з наркотичних речовин

ООН) висунула ідею щодо створення регіональної мережі судово-експертних установ.

Заснування Мережі відбулося у Сінгапурі в 2008 році на зустрічі представників судово-експертних установ від Департаменту наукової служби Брунея, Департаменту хімії Малайзії, Національного бюро розслідування Філіппін, Центрального інституту судової експертизи Таїланду, Інституту судової експертизи В'єтнаму та Управління медичних наук Сінгапура. Під час зустрічі було обрано тимчасове правління у складі шести членів і голови правління — доктора Пола Чуй (Paul Chui) з Управління медичних наук Сінгапура та його помічника з Департаменту хімії Малайзії [1].

У 2009 році було прийнято Устав і Кодекс поведінки членів Мережі.

Головною метою створення Мережі стало намагання підвищити рівень судово-експертної науки і практики в країнах Південно-Східної і Східної Азії, а також забезпечити координацію наукових досліджень у галузі експертизи в кримінальному судочинстві.

Основними напрямками співробітництва є:

- акредитація судово-експертних лабораторій за міжнародними стандартами якості;

- вдосконалення системи підготовки та підвищення кваліфікації працівників судово-експертних установ шляхом навчання експертним спеціальностям, організація курсів підвищення кваліфікації, стажування, проведення атестації, участь у семінарах тощо;

- проведення методичної роботи (створення єдиної науково-методичної основи експертного дослідження, методичне рецензування висновків, інформаційний обмін методичною і довідковою літературою);

- організація науково-дослідної роботи, у тому числі координація розробки нових експертних методик, апробація і впровадження отриманих результатів [1].

При цьому разом з розвитком методичного забезпечення традиційних видів судової експертизи важливе практичне значення має становлення і розвиток нових її видів: психологічної, комп'ютерно-технічної, лінгвістичної тощо. Удосконалення методичного забезпечення потребують також економічна, товарознавча експертиза та експертиза об'єктів інтелектуальної власності.

Розвиток цих видів судової експертизи зумовлений насамперед потребою у розширенні наукової бази судочинства за рахунок дослідження нових об'єктів.

На особливу увагу заслуговує становлення і розвиток у судово-експертних установах Мережі судово-екологічної експертизи, адже сьогодні боротьба з екологічними правопорушеннями вимагає міжнародних зусиль. Судово-екологічні дослідження проводять у багатьох зарубіжних державах, на відміну від судово-експертних установ азіатської Мережі. Проте коло екологічних об'єктів, що потребують судово-експертного дослідження, і перелік завдань щодо їх дослідження у цих регіонах доволі широкі: від встановлення наявності шкідливих для навколишнього середовища з'єднань у природному середовищі до екологічної характеристики будівельних матеріалів, нафтопродуктів, пестицидів і різних загрозливих для здоров'я людини речовин. Актуальним завданням є встановлення розміру шкоди, завданої довкіллю, і негативного антропогенного впливу на нього.

Нині функціонує офіційний сайт Мережі, виходить періодичне видання «Forensic Asia Newsletter» (за змістом: «Судовий бюлетень Азії»).

У складі Мережі працюють три робочі групи: з генної ідентифікації, заборонених наркотиків, контролю якості і стандартів товарів. Загальний перелік держав — членів Мережі та їх судово-експертних установ наведено у таблиці.

Однією з гарантій забезпечення якості судово-експертної діяльності установ — членів азіатської Мережі є проведення акредитації за міжнародними стандартами ISO/ES 17025, ISO 17020, що дозволить забезпечити високу якість проведення досліджень і формування висновків експертів, прийняття їх як доказів усіма судами у кожній державі — члені азіатського експертного співтовариства, а також зарубіжними і міжнародними судами (у тому числі й Європейським Судом з прав людини).

Держави, що входять до азіатської Мережі, мають самостійно впроваджувати нові види експертних досліджень залежно від криміногенної ситуації та рівня розвитку національної науки і техніки.

Проблемним для держав — членів Мережі залишається питання загальної термінології та загального понятійного апарату судової експертизи, що потребує розробки міжнародних термінологічних словників, енциклопедій тощо.

Підсумовуючи вказане, слід зазначити, що інтеграційні процеси в судово-експертній діяльності сприяють гармонізації та вдосконаленню експертного національного законодавства, розвитку теоретичних основ експертних досліджень, виробленню єдиних методичних рекомендацій з їх проведення, вдосконаленню експертної діяльності, підвищенню професійної майстерності працівників судово-експертних установ, міжнародному визнанню національних експертних висновків.

Таблиця

Перелік держав — членів Азіатської мережі та судових експертних установ¹.

Держава	Назва установи
Bangladesh	National Forensic DNA Profiling Laboratory
Brunei Darussalam	Department of Scientific Services
India	Centre for DNA Fingerprinting and Diagnostics
Indonesia	Department of Police Medicine of the Indonesian National Police
Indonesia	Eijkman Institute for Molecular Biology
Indonesia	Forensic Laboratory Centre of Indonesian National Police Headquarters
Indonesia	Laboratory of National Narcotics Board
Indonesia	Indonesian Association of Forensic Pathologist
Korea	National Forensic Service
Korea	Scientific Investigation Laboratory
Korea	Korea Coast Guard Research Institute
Korea	National Digital Forensic Center of Supreme Prosecutors' Office
Lao PDR	Food and Drug Quality Control Center
Macau, SAR	Forensic Science Department of Judiciary Police
Malaysia	Department of Chemistry

¹ Назви судових експертних установ наведено англійською мовою з метою уникнення некоректного перекладу.

Держава	Назва установи
Malaysia	Cyber Security
Malaysia	Royal Malaysia Police Forensic Laboratory
Mongolia	Mongolian National Institute of Forensic Science
People's Republic of China	Forensic Science Center of Guangdong Provincial Public Security Department
People's Republic of China	Guangzhou Forensic Science Institute
People's Republic of China	Institute of Forensic Science, Ministry of Public Security
People's Republic of China	Institute of Forensic Science, Tianjin Public Security Bureau
People's Republic of China	The Institute of Evidence Law and Forensic Science, China University of Political Science and Law
People's Republic of China	Forensic Science Division, Department of Fujian Provincial Public Security
Philippines	Laboratory Service, Philippine Drug Enforcement Agency
Philippines	National Bureau of Investigation
Philippines	Natural Sciences Research Institute, University of the Philippines Diliman Quezon cit
Philippines	Philippines National Police Crime Laboratory
Singapore	Health Sciences Authority
Thailand	Central Institute of Forensic Science
Thailand	Department of Forensic Medicine, Faculty of Medicine, Chulalongkorn University
Thailand	Department of Forensic Medicine, Faculty of Medicine, Siriraj Hospital
Thailand	Department of Medical Sciences
Thailand	Faculty of Medicine, Chiang Mai University
Thailand	Human Genetics Unit, Department of Pathology, Faculty of Medicine, Ramathibodi Hospital
Thailand	Institute of Forensic Medicine, Police General Hospital, The Royal Thai Police
Thailand	Office of Narcotics Control Board
Vietnam	Vietnam Forensic Science Institute

Список використаної та рекомендованої літератури

1. *Asian Forensic Sciences Network (AFSN)* [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://asianforensic.net>.
2. Закон України від 25.02.1994 № 4038-XII «Про судову експертизу» // Відомості Верховної Ради України. — 1994. — № 28. — Ст. 232.
3. *Проект Закону України «Про судово-експертну діяльність України* [Електронний ресурс]. — Режим доступу : www.minjust.gov.ua.
4. Бекбулатова Т.М. О международно-правовом сотрудничестве в сфере судебно-экспертной деятельности в рамках евразийского экономического сообщества / Т.М. Бекбулатова, В.Е. Бородаев // Теория и практика судебной экспертизы. — 2013. — № 2 (30). — С. 132—138.

5. *Бородаев В.Е.* Об образовании евразийской ассоциации судебно-экспертных учреждений / В.Е. Бородаев // Теория и практика судебной экспертизы. — 2010. — № 2 (18). — С. 188—190.

6. *Международные судебно-экспертные организации* [Электронный ресурс]. — Режим доступа : <http://cenr.ru/library/spravochnik/ms>.